

บทคัดย่อ

ชื่อรายงานการวิจัย : การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยชุมชน
ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่

ชื่อนักวิจัย : นางสาวณภัทร กุลนันทร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

ปีที่ทำวิจัย : วันที่ 1 ธันวาคม 2551 -1 มิถุนายน 2553

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อพัฒนาความพร้อมของผู้นำชุมชนและชาวบ้านในการพัฒนาศักยภาพด้านการบริการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่จัดโดยชุมชน และเพื่อให้ชุมชนได้วางแผนทางการตลาด และสามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการท่องเที่ยวที่ชุมชนร่วมกันจัดขึ้นซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยนักวิจัยมีการจัดเวทีให้ชุมชนในตำบลสนทรายหลวง ตำบลป่าไผ่ ตำบลหนองแห้งและตำบลสนป่าเปาได้ร่วมกันศึกษา และค้นหาแนวทางอันเป็นรูปธรรมในการจัดการท่องเที่ยวที่เกิดจากการระดมสมองในลักษณะของการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และได้มีการเก็บแบบสอบถามที่ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) สัมภาษณ์ทั้งกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านในพื้นที่วิจัยจำนวน 400 ตัวอย่างเพื่อให้ทราบความต้องการในเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างแท้จริงและได้มีการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวน 400 ตัวอย่าง ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมัคคุเทศก์และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวจำนวน 350 ตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อจะได้ข้อมูลมาประกอบในการจัดทำแผนการตลาดที่สามารถนำนักท่องเที่ยวเข้าไปใช้บริการการท่องเที่ยวที่ชุมชนร่วมกันจัดขึ้นได้

ผลการศึกษาพบว่าชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในพื้นที่วิจัยมีความต้องการที่จะให้องค์กรต่าง ๆ เข้ามาช่วยเหลือในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาร่วมกับองค์กรต่าง ๆ โดยชาวบ้านกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกมากกว่าเชิงลบ และจากการจัดเวทีให้ชุมชนพบว่าชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานบ้านพักโฮมสเตย์และได้ผ่านการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ซึ่งมีทั้งหมด 5 ตำบลโดยมีตำบลเมืองเงินเข้ามามีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นนอกจากนี้ชุมชนสามารถร่วมกันศึกษาและค้นหาแนวทางที่เป็นรูปธรรมเพิ่มเติมโดยการจัดทำคู่มือการจัดการโฮมสเตย์สนทราย แผ่นพับและหนังสือท่องเที่ยวสนทราย

ในส่วนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีอายุระหว่าง 35-44 ปีและได้ใช้อินเตอร์เน็ตเป็นสื่อในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และส่วนใหญ่ใช้เวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืน ซึ่งมี

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3,146.54 บาทต่อคนต่อครั้ง ในส่วนของการสอบถามถึงความเต็มใจจ่ายของของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพบว่า นักท่องเที่ยวทั้งหมดมีความเต็มใจจ่ายกับโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ได้จัดขึ้นโดยมีมูลค่าความเต็มใจจ่ายเท่ากับ 1,286.38 บาทต่อคน สำหรับข้อมูลในส่วนของกลุ่มตัวอย่างมัคคุเทศก์และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลของนักท่องเที่ยวที่เกิดจากประสบการณ์ในการทำงานนั้นมีความเห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 45-54 ปี และสื่อที่ใช้ในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการใช้บริการของบริษัทนำเที่ยว โดยส่วนใหญ่ใช้ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 2 วัน 1 คืนในส่วนของข้อมูลประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกลุ่มตัวอย่างทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติดกับมัคคุเทศก์และผู้ประกอบการการท่องเที่ยวพบว่าส่วนใหญ่มีความสนใจกับการท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิตของชุมชน รองลงมาเป็นการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานโบราณวัตถุและเมื่อให้พิจารณากิจกรรมที่อยู่ในวิถีชีวิตของชุมชน พบว่า ส่วนใหญ่มีความสนใจกับการทำเครื่องปั้นดินเผา “เตาสล่ำสังทราย” มากที่สุด รองลงมาคือ การประดิษฐ์โคม “โคมสล่ำสังทราย”และในส่วน of แหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุพบว่าส่วนใหญ่มีความสนใจกับการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของโบราณสถาน โบราณวัตถุ มากที่สุด รองลงมาคือการมาดูความสวยงามและถ่ายรูป และจากการจัดอบรมในรูปแบบการอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่าชุมชนได้เกิดการเรียนรู้ในการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการร่วมกันจัดทำแผนการตลาดและได้นำไปใช้จริงโดยมีการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ให้เป็นที่รู้จักในงานสำคัญ และได้มีการการจัดทำเวปไซด์โฮมสเตย์สังทรายขึ้น (<http://www.homestaysansai.com>) ซึ่งทำให้โฮมสเตย์สังทรายเป็นที่รู้จักในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยมีนักท่องเที่ยวเข้าไปพักทำให้ชุมชนสามารถมีรายได้เกิดขึ้นซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของโฮมสเตย์สังทรายเกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน